

338.9
ΠΑΠ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ

ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΤΑΜΕΙΟΥ

ΠΡΟΣ

ΤΗΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

1908

338.9
ΠΑΠ

29104
 22-11-1965
 ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΟΙΚΟΝ. ΠΡΟΫ.
 ΑΡΙΘ. 338.91 ΠΑΠ

[Το κάτωθι υπόμνημα τῆς Διευθύνσεως τοῦ Κοινοφελούς Ταμείου πρὸς τὴν Ἄνωτ. Διεύθυνσιν τῶν Ἐσωτερικῶν ἀποφάσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Καταστήματος ἐθεωρήθη σκόπιμον νὰ δημοσιευθῇ ἐν φυλλαδίῳ, ὅπως καταστή γνωστὴ εἰς εὐρὺν κύκλον ἡ κατάστασις τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου ἰδρύματος].

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΡΟΣ

ΤΗΝ Σὴν ΑΝΩΤΕΡΑΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Κύριε Σύμβουλε,

Εὐσεβάστως ὑποβάλλω Ὑμῖν ὑπόμνημα περὶ τῆς κινήσεως ἐν γένει τοῦ Κοινοφελούς Ταμείου, εἰδικώτερον δὲ περὶ τῶν εἰσπράξεων αὐτοῦ, τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπιδιώκεται ἡ καταβολὴ τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ χρεωλυσιῶν ὡς καὶ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ζητήσεως δανείων, μετὰ στατιστικῶν πορισμάτων δυναμένων μὲν νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ἐπιμέτροσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ, νὰ καθορίσωσι δὲ τὸν βαθμὸν τῆς πιέσεως, ἣν τοῦτο ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν ὀφειλετῶν του καὶ τὸν ὅποιον δημοκοπικοὶ θρύλλοι παριστάνουσιν ἐκάστοτε ὡς ὑπερβάντα τὰ ὄρια τοῦ προορισμοῦ τοῦ Καταστήματος καὶ ἀγαγόντα εἰς ἀπόγνωσιν τοὺς μετ' αὐτοῦ συναλλασσομένους.

Εἶναι γνωστὸν, Κύριε Σύμβουλε, ὅτι τὸ Κοινοφελὲς Ταμεῖον ἕνεκα διαφόρων λόγων πρὸ 2 περίπου ἔτων ἐκινεῖτο βραδέως, ὑπῆρξε δὲ καὶ ἐποχὴ, ἐν τῷ μεταξύ, καθ' ἣν τελείως ἠπράκτει, οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα εἰσπράττον καὶ μὴ δυνάμενον συνεπῶς νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Πρὸ ἔτους σχεδὸν ἕνεκα τῆς εἰρηνικῆς ἐπιδόσεως τοῦ γεωργικοῦ κόσμου εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τῆς σχετικῆς εὐφορίας ἤρξατο τοῦτο ἐξερχόμενον τῆς μνησμούδου ἀπραξίας ἧτις παρετηρεῖτο ἰδίως εἰς τὰ Καταστήματα Χανίων καὶ Σφακίων ἀλλ' εἰς βαθμὸν μόλις ἐπιτρέποντα τὴν πραγματοποίησιν τοῦ πεντηκοστοῦ τῶν αἰτουμένων δανείων μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν τακτικῶν αὐτοῦ ὑποχρεώσεων, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἐκτάκτου συνδρομῆς ἣν παρέσχεν αὐτῷ ἡ ἐπιστροφή ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν δραχμ. 100,000, δι' ὧν ἐπραγματοποιήθη ἀμέσως ἰκανὸς ἀριθμὸς δανείων.

Εἰς τὴν ἐξαγγελλομένην ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς καρποφορίας τῶν ἐλαιῶν καὶ ἐπαληθεύσαν ὄντως λαμπρὰν ἐφετεινὴν ἐλαιοσοδεῖαν ἐνητένισε φυσικῶς

μετ' ἐλπίδων τὸ Κατάστημα καὶ πεποιθήσις ὑπηρεσιακὴ εἶχε σχηματισθῆ ὅτι ἄνευ προσφυγῆς εἰς ἐξαναγκαστικά μέτρα θὰ ἐτακτοποιούντο αἱ μερίδες τῶν ληξιπροθέσμων ὀφειλετῶν, θὰ ἠνοίγοντο δὲ νέαι διὰ τούτους αἰτούντας τὴν εὐεργετικὴν συνδρομὴν τοῦ Καταστήματος, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἦτο μέγας, εἰσερχομένου οὕτω τοῦ Καταστήματος εἰς κανονικὴν τροχίαν, ὑπὸ τῆ ἐποψίν εἰσπράξεων καὶ ὑπὸ ἐποψίν ἐκπληρώσεως τοῦ προορισμοῦ του. Τὸ ἀποτέλεσμα μίᾱς ἐλαιοσοδείας γίνεται αἰσθητὸν εἰς τὸ Κατάστημα ἀπὸ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου, κυρίως ὅμως οἱ μῆνες Ἰανουάριος, Φεβρουάριος καὶ Μάρτιος ἀνοίγουσιν ἀποτελεσματικῶς τὴν θυρίδα τοῦ ταμείου του εἰς τοὺς ἐλαιοπαραγωγούς, κατὰ τοὺς μῆνας τούτους τούτους ἐπιδρᾷ ἡ ἐσοδεία ἐπὶ τῆς ταμειακῆς ἡμῶν καταστάσεως, καὶ ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων τῶν μηνῶν τούτων, ὑποβοηθουμένων κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔτους ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῆς συγκομιδῆς ἐτέρων δευτερευόντων τοῦ τόπου προϊόντων καὶ ἐντόκων καταθέσεων, στηρίζομεν τὴν πραγματοποίησιν δανείων ὀλοκλήρου ἔτους ἢ καὶ διετίας, ἕνεκα τῆς κατὰ διετίαν συμπτώσεως τῆς ἐλαιοσοδείας.

Ἀτυχῶς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς εὐέλπιδος ταύτης διὰ τὸ Κατάστημα περιόδου παρετηρήθη ἀπροθυμία τῶν ὀφειλετῶν ἡμῶν, κωφεύοντων εἰς τὰς ἐπανελημμένας ἐντύπους προσκλήσεις τοῦ Καταστήματος καὶ διὰ τοῦτο προϊούσης τῆς συγκομιδῆς τοῦ ἐλαίου ἠναγκάσθημεν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἔκδοσιν προγραμμάτων πλειστηριασμοῦ κατ' ἐκείνων οἵτινες εἶχον ἐπιταχθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1906 ἀφοῦ ἐξητήλησκαμεν ἀλυσitelῶς ὅλα τὰ μέσα, ὅπως τοὺς πλησιάσωμεν πρὸς τὸ Κατάστημα. Σημειωτέον ὅτι αἱ ἐπιταγαὶ αὗται εἶχον κοινοποιηθῆ τὸ 1906 κατ' ἐκείνων οἵτινες καθυστέρουν τότε δύο καὶ πλείονας δόσεις, κατ' ἐκείνων δὲ οἵτινες ἤδη καθυστεροῦσιν ἰσαριθμοὺς δόσεις, οὐδεμίαν ἐγένετο εἰσέτι δικαστικὴ ἐνέργεια, καὶ μόνον ἐπανελημμένα ἰδιαιτέραι προσκλήσεις ἐστάλησαν αὐτοῖς καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων τοῖς ἐδόθη τελευταίως προθεσμίαι οἰκιοθελοῦς προσελύσεως. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κοινοποιήσεως προγραμμάτων ἐπὶ ἐπιταγῶν ὡς εἶπον τοῦ 1906 δὲν ὑπῆρξε καὶ πάλιν οἷον ἀνεμένετο. Ἐλάχιστοι ἐξ ἐκείνων ὧν ἠπειλήθη ἡ ἐκποίησης τῆς περιουσίας προσῆλθον καὶ ἱκανόνισαν κάπως τὰς ὀφειλάς των, τινὲς κατέβαλον ἀπέναντι μὲ καθυστέρησιν ἔτι δόσεων ὀλοκλήρων καὶ ἀνεστείλαμεν ἐπὶ τῇ καταβολῇ ταύτη τὸν πλειστηριασμόν, ἄλλοι δὲ οἱ καὶ πλείονες ἰσχυρίσθησαν ἀδυναμίαν ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων των ἐπὶ τῇ αἰτιολογίᾳ ὅτι δὲν ἤσθάνθησαν αὐτοὶ ἀκόμη τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐλαιοσοδείας, ἢ δὲν θὰ τὴν αἰσθανθῶσι ποσῶς ἕνεκα συγκομιδῆς ἐλαίου μὲν ἐπαρκούντος διὰ τὴν οἰκιακὴν αὐτῶν χρῆσιν.

Κατὰ τῶν τελευταίων τούτων ἐπροχωρήσαμεν τοὺς πλειστηριασμοὺς καὶ ὥρισκαμεν ἡμέρας ἐνεργείας αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἔκβασις τῆς πλειοδοσίας τῶν ἐνεργηθέντων ἐλαχίστων πλειστηριασμῶν ἠνάγκασεν ἡμᾶς νὰ σταματήσωμεν καθ' ὀλοκλήριαν τούτους ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲ τὴν

ἐπιφύλαξιν νὰ συνεχίσωμεν αὐτοὺς ἀργότερον διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:
Ἄπο τοῦ ἐνεργηθέντος, ὡς εἶπον, εὐαρίθμους ἀλλὰ τελείως δεδι-
καιολογημένους πλειστηριασμοὺς ἀπεκομίσαμεν μίαν κατακυρωτικὴν
περίληψιν ἐκαλλάσσουσαν τὰ ὀφειλόμενα ἡμῖν μὲ κτήματα τοῦ ὀφει-
λέτου, ἥτοι κεφάλαιον ἀπρόσοδον καὶ μὴ κυκλοφοροῦν, ὅπερ ἐν πε-
ριπτώσει πωλήσεως ἐκ μέρους ἡμῶν εἰς ἐκούσιον πλειστηριασμὸν ἢ
πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἐξασφαλίζει οὔτε αὐτὰ τὰ κεφάλαια μας,
ἀλλὰ συνήθως τὸ ποσὸν μόνον εἰς τὸ κατεκυρώθη ἡμῖν τὸ κτήμα, ὅπερ
συμπίπτει μὲ τὴν δοθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρώτην προσφορὰν. Τολμῶ
εἰπεῖν ὅτι ἡ ἐνέργεια πλειστηριασμῶν θὰ ἐπιφέρει κατὰ 80 ο/ο τὸ
ὀλέθριον διὰ τὸ Κατάστημα τοῦτο ἀποτέλεσμα ἕνεκα τῆς ἐπικρατού-
σης προλήψεως παρὰ τοῖς χωρικοῖς τοῦ μὴ πλειοδοτεῖν κτήματα γει-
τνιαζόμενα αὐτοῖς καὶ πωλούμενα ὑπὸ τοῦ Κοινοφελοῦς Ταμείου.
Ἄναφέρω ἓν παράδειγμα καταδεικνύον τὴν ἐπιεικίαν τοῦ Καταστή-
ματος καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐκτέλεσι τοῦ πλειστηριαμοῦ συνδιαζο-
μένην πρὸς τὸν φόβον τῆς ζημίας ἐκ τῆς κατακυρώσεως αὐτῶ τῆς
ἐνυποθήκου περιουσίας. Ἐπωλήσαμεν εἰς πλειστηριασμὸν τὴν περι-
ουσίαν ὀφειλέτου ἡμῶν, ἥτις κατεκυρώθη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Καταστή-
ματος καὶ ὅμως μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῇ αἰτήσει τοῦ ὀφειλέτου ἐδέχ-
θημεν νὰ ἀκυρώσωμεν τοῦτον ἐπὶ τῇ καταβολῇ μιᾶς δόσεως μόνον
ἐκ τοῦ ληξιπροθέστου χρέους.

Ὡς εἶπον ἀνωτέρω, τοὺς μὲν πλειστηριαμοὺς ἐπὶ ἐπιταγῶν
τοῦ 1906 ἀνεστείλαμεν σιωπηρῶς μέχρι καταλληλοτέρας εὐκαιρίας,
οὐδεὶς δὲ ἐκ τῶν πλειστηριασμῶν οὔτινας εἶχον ὀρισθῆ διὰ τὸν μῆνα
Φεβρουάριον ἐγένετο πλὴν ἐκείνων οὔτινας ἀφεύρων τὴν εἰσπραξίν πα-
λαιῶν ἀνεκκαθαρίστων ὀφειλῶν περιορισθεῖσάν διὰ δικαστικῶν ἀπο-
φάσεων καὶ κατόπιν μακρῶν δικαστικῶν ἀγώνων, κατὰ τῶν καθυ-
στερούντων δὲ δύο ἢ καὶ πλείονας δόσεις οὐδεμία ἐγένετο ἀκόμη δι-
καστικὴ ἐνέργεια θεωρηθέντος ἀναγκαίου νὰ ἀναστείλωμεν μέχρι τῆς
συγκομιδῆς τοῦ ἐλαίου καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα χωρία, ἔνθα κατὰ κανόνα
βραδύνει αὐτή.

Καὶ ὅμως πολὺς καὶ ἐπὶ πολὺν ἤδη χρόνον γίνεται λόγος περὶ
καταθλιπτικῆς δῆθεν πορείας τοῦ Καταστήματος ἢ δὲ δημοσιογραφί-
α ἤγειρε φωνὴν ὑπὲρ τῶν δῆθεν ἀδικουμένων ὑπὸ τοῦ Καταστή-
ματος χωρικῶν ἐπικαλουμένη τὴν ἐπέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ
τῆς Βουλῆς πρὸς διάσωσιν τοῦ γεωργικοῦ κόσμου ἐκ τῆς ἐπαπει-
λούσης αὐτὸν ἐξοντώσεως ἕνεκα τῆς πορείας τοῦ Καταστήματος.
Καὶ ὑπῆρξαν οἱ πιστεύσαντες εἰς τὰς φωνὰς ταύτας καὶ ἡ δημο-
κοπία εὗρεν ἔδαφος πρόσφορον, ἐνῶ ἐξ ὧσων ἀνωτέρω ἐξέθηκα καὶ
ὧσων παρακατιῶν θὰ ἀναφέρω, θεωρῶν ἐπικαιρὸν τὴν περίστασιν πρὸς
ἐπίσημον ἐπισκόπησιν τοῦ ζητήματος τούτου, τὸ Κατάστημα ἐτή-
ρησε πορείαν οὐ μόνον ἐπιεικεστέραν καὶ αὐτῶν τῶν ἰδιωτῶν πιστω-
τῶν, ἀλλὰ σχεδὸν ὑπερβαίνουσαν καὶ τὰ ἐπιτρεπόμενα ὅρια, τοῦτο δὲ

διότι ἡ Διεύθυνσις δὲν ἠμέλησε νὰ παρακολουθῇ τὴν οἰκονομικὴν τοῦ γεωργικοῦ κόσμου κατάστασιν καὶ νὰ κατέχῃ τὸ μέτρον τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων ἐκάστου γεωργοῦ.

Εἶπον ἐν ἀρχῇ ὅτι ἕνεκα διαφόρων αἰτίων τὸ Κατάστημα ἐσημείωσεν ἐξ ἀνάγκης καθυστέρησεν πολλῶν δόσεων, ὧν τὴν τακτοποίησιν ἐδυσχέραινε καὶ ἡ σύμπτωσις ἐντελῶς ἀφ' ὧρων ἢ ἡμιεφόρων ἐτῶν. Πρὸ τῆς τοιαύτης κινήσεως τοῦ Καταστήματος ἀπειλητικὴ ἵστατο ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 15 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος καὶ ἡ διάταξις περὶ προνομίου τῶν τόκων ἄνω τῶν δύο ἐτῶν ἀφ' ἑνός, ἡ ὀρίζουσα πενταετῆ περὶ τῶν δόσεων καὶ τὰ χρεωλύσια τῶν ὀφειλομένων κεφαλαίων, ἀπελπιστικὴ δ' ἀφ' ἐτέρου παρουσιάζετο ἡ κατάστασις τῶν αἰτούντων τὴν συνδρομὴν τοῦ καταστήματος καὶ μὴ δυναμένων νὰ τύχῃσι τῆς εὐεργεσίας αὐτοῦ. Ἐπρεπε λοιπὸν ἡ μὲν εὐθύνη τῆς Διευθύνσεως νὰ λάβῃ ὑπὲρ σοβαρὰν σημείωσιν τὸ πρῶτον, ἡ δὲ συναίσθησις τοῦ προορισμοῦ τοῦ Καταστήματος τὸ δεύτερον καὶ ἐν συνδυασμῶ τῶν δύο τούτων νὰ καθορισθῇ τακτικὴ κατὰλληλος.

Καὶ ἡ τακτικὴ ἡμῶν αὕτη δίδει τὰ ἐξῆς στατιστικὰ ἐξαγόμενα ἅτινα τὰ βιβλία ἡμῶν ἐπισήμως ἀποδεικνύουσι. Μεθ' ὅλην τὴν θρυλουμένην αὐστηρότητα καὶ κατάθλιψιν τοῦ Καταστήματος τὰ βιβλία ἡμῶν ἀποδεικνύουσι ὅτι ἀρκούμεθα εἰσπράττοντας τόσα ἐκ τῶν καθυστερουμένων ἡμῖν ὥστε νὰ μένου, πάλιν καθυστερούμεναι δύο ἢ καὶ πλείονες δόσεις, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατόν παρ' ὅλας ἡμῶν τὰς προσπάθειάς νὰ μετριάσωμεν ταύτας εἰς μίαν μόνον. Ἡ περίπτωσις αὕτη τοῦ νὰ δεχώμεθα τοιαύτας καταβολὰς ἀφίνοντες ὑπόλοιπον χρεωστούμενον ἐτι δύο καὶ πλείονας δόσεις ἀπαντᾷ ἐπὶ 80 ο)ο μερίδιον ἢ εὐχάριστος καὶ ἐπιθυμητὴ περίπτωσις τῆς ὀλοσχεροῦς καταβολῆς τῶν καθυστερουμένων ληξιπροθέσμων δόσεων ἀπαντᾷ 5 ο)ο καὶ τοῦτο συνηθέστατα παρ' ἐκείνοις καθ' ὧν οὐδεμία ἡσυχία ἐκ τῶν συνήθων ὀχλήσεων, καὶ τέλος ἡ λίαν ἀνιχνὰ καὶ προξενούσα ἀνωμαλία εἰς τὰ βιβλία μας περίπτωσις, ἀλλ' ἐπιβεβλημένη ὡς ἐκ τῆς καταδεικνυομένης ἀνεχθείας ὀφειλετῶν τινων, καθ' ἣν εἰσπράττομεν μόνον τοὺς τόκους καὶ τὰ ἐξόδα τῆς μερίδος, ἀφίνομεν δὲ χρεωστούμεναι δύο τρεῖς ἢ καὶ πλείονας δόσεις ἀπαντᾷ κατὰ 15 ο)ο. Πρῶχειρον παράδειγμα ἔχω ὀφειλέτου ἡμῶν ὀνόματι Ἀνωτίου Περικολάρῃ ἀπὸ Κουλουριδῶν ὅστις ἐχρεώσεται πέντε σχεδὸν δόσεις ληξιπροθέσμους ἐκ δραχ. 160, τόκους δραχ. 68 καὶ ἐξόδα δραχ. 30 καὶ ἐδέχθημεν καταβολὴν ἀπέναντι ἐκ δραχ. 65 ἧτις οὐδὲ τοὺς τόκους ἡμῶν δὲν ἐκάλυπτε.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐπὶ τοιούτων περιπτώσεων συνεχίζομεν τὴν ἀρξάμενην ἐκτέλεσιν ἢ προβαίνομεν εἰς δικαστικὴν καταδίωξιν δεχόμενοι τὰς καταβολὰς ταῦτα ὑπὸ τοιαύτην ῥητὴν ἐπιφύλαξιν.

Εἰμὶ βέβαιος ὅτι καὶ ὁ αὐστηρότερος κοιτῆς ἔγων ὑπ' ὄψει τὰ στατιστικὰ ταῦτα πορίσματα θέλει πεισθῆ ὅτι τὸ Κατάστημα μεταχειρίζεται ὅλα τὰ δυνατὰ μέτρα ἐπιεικειᾶς καὶ ὅτι ἡ ἰδέα περὶ δῆθεν

καταπίεσεως τῶν ὀφειλετῶν του εἶναι ἀποκύημα κακοβουλίας ἢ δημοκοπικῶν σκοπῶν, ὅτινες ἀτυχῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς κακοπιστίας ἐνίων ὀφειλετῶν καὶ καθιστῶσι τούτους κακοπιστοτέρους ἐπὶ τῇ ὀνειρώδει ἐλπίδι χαρισμοῦ ἢ μετριασμοῦ ἢ ἀναστολῆς τῶν χρεῶν.

Ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπον, ἡ χρονικὴ περίοδος εἰς ἣν στηρίζει τὰς ἐκ τῆς ἐλαισοδείας εἰσπράξεις του τὸ Κατάστημα ἀρχεται ἀπὸ τὰ τέλη Δ)θρίου καὶ λήγει περὶ τὰ τέλη Μαρτίου ἢ καὶ Ἀπριλίου, ὅταν αὕτη εἶναι ὄψιμος, ἐπομένως ἔχομεν διανύσει ἤδη τὸ ἥμισυ τῆς περιόδου ταύτης. Ἐξετάσωμεν, ὅθεν, τίς ἢ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τῆς ταμειακῆς ἡμῶν καταστάσεως κατόπιν τῆς ὡς ἀνωτέρω παρατηρηθείσης ἀπροθυμίας τῶν ὀφειλετῶν ἡμῶν καὶ τῆς ἐπιεικοῦς τοῦ Καταστήματος πορείας.

Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου ε. ἔ. μέχρι 15 Φεβρουαρίου τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα εἰσέπραξε δρ. 65, 200 ἀντιστοιχοῦσα με εἰσπραξίν ἡμερησίαν κατὰ μέσον ὄρον δραχ. 1,500, ἐνῶ εἰς μίαν ἐσοδεῖαν ὡς τὴν ἐφετεινὴν ὁ μέσος οὗτος ὄρος ἔδει νὰ κυμαίνεται μεταξύ 2,500-3000 δραχ. ὅποτε τὸ ἐκ τῆς ὅλης περιόδου ἀποταμίευμα θὰ ἐπῆρκει ἴσως πρὸς πραγματοποίησιν τῶν δανείων ἐνὸς ἢ πλέον ἔτους, δεδομένου, ὡς καὶ προηγουμένως εἶπον ὅτι αἱ ἐκ τῆς ἐσοδείας ἄλλων προϊόντων εἰσπράξεις μας εἶναι δευτερεύουσαι. Καὶ ὅμως εἶναι τοιαύτη ἡ ζήτησις δανείων εἰς ὅλα τὰ καταστήματα ἡμῶν ὥστε εἰς τὸ Κεντρικὸν ἐμετρήσαμεν εἰς δάνεια ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι 15 Φεβρουαρίου δρ. 49,170 ἀπέναντι τῶν εἰσπραχθεισῶν δρ. 65,200 καὶ κατετέθησαν παρ' ἡμῖν αἰτήσεις δανείων κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα 68, δι' ὧν αἰτούνται περὶ τὰς 30,000 δρ. Σημειωτέον ὅτι ὑπάρχουσιν ἐκκρεμεῖς αἰτήσεις ἐγκεκριμένοι ἤδη τοῦ ἔτους 1907 ἀντιπροσωπεύουσαι τὸ ποσὸν 35000 περίπου καὶ ὅτι διατακτικῶς πρὸς σύνταξιν δανειστικῶν συμβολαίων ἐξεδόθησαν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι σήμερον διὰ ποσὸν δρ. 36,000, ἐξ ὧν μέρος ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ πραγματοποιηθέντα ὡς ἀνωτέρω δάνεια.

Τὸ Ὑποκατάστημα Ἡρακλείου μοὶ ἀναγγέλλει τελευταίως ὅτι αἱ εἰσπράξεις του εἶναι ἀνεπαρκεῖς ὅπως καλύψωσι τὰ ζητούμενα δάνεια, καθόσον ἔχει αἰτήσεις ἐγκεκριμένους τοῦ 1907 καὶ 1908, 450 ἀντιπροσωπεύουσας ποσὸν δραχ. 200,000 περίπου καὶ ζητεῖ χρηματικὴν ἐνίσχυσιν, καὶ τὰ λοιπὰ δὲ Ὑποκαταστήματα ἡμῶν τὴν αὐτὴν παρουσιάζουσι κατάστασιν γενικῶς, ἤτοι εἰσπράττουσιν ὀλιγώτερα τῶν ἐπιζητούμενων, ἐνῶ τὰ πρωτόκολλα αὐτῶν ἀριθμῶν αἰτήσεις δανείων μεγάλου ἀριθμοῦ.

Μετὰ τὴν τοιαύτην ἀνάλυσιν, ἥτις καὶ ἐκ τῆς κλίμακος ἦν παρουσιάζει ἡ εἰσπραξίς τῶν τοκοχρεωλῦτῶν καὶ ἐκ τῆς ποσοτικῆς ἀπόψεως τῶν εἰσπραξέων ἡμῶν, δίδει τὴν ἐπίσημον διάψευσιν τῆς θρύλλομένης αὐστηρότητος καὶ καταθλιπτικῆς πορείας τοῦ Καταστήματος, ἐπιτραπητῶ ἤδη νὰ εἰσέλθω ἐν συντόμῳ εἰς τὴν ἐπισκόπησιν τῶν αἰτίων ἅτινα συμ-

βάλλουσιν αντικειμενικῶς εἰς τὸ νὰ εὐρισκώμεθα καὶ μετὰ τὴν λαμπροτέραν ἀκόμη, τῶν ἐσοδειῶν πρὸ βιβλιομῶν εἰσπράξεων μετρίου, πρὸ βαθμοῦ δὲ ζήτησεως δανείων ὑπερβολικοῦ. Δύο περιστατικὰ ἔχουσι παρατηρηθῆναι πρὸ πολλοῦ χρόνου : α'.) ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν καταφευγόντων εἰς τὸ Κατάστημα ζητοῦσι ποσὸν δανείου χιλίων δραχμῶν, ἤτοι τὸ ἀνώτατον ἐπιτρεπόμενον ὑπὸ τοῦ Νόμου ὅριον· β'.) ὅτι πολλοὶ παρουσιάζουσι δικόγραφα ἀποδεικνύοντα ὅτι ἀπειλοῦνται ὑπὸ κατασχέσεως κινητῆς αὐτῶν περιουσίας ἢ ἐκποιήσεως ἐν πλειστηριασμῶ ἀκινήτου τοιαύτης. Καὶ τὰ δύο ταῦτα περιστατικὰ ὀφείλουται κατὰ τὴν γνώμην μου εἰς τὴν μανίαν, ἣτις ἔχει καταλάβει τοὺς ἀγροτικοὺς πληθυσμοὺς νὰ ἀγοράζωσι ὀθωμανικὰς περιουσίας ἢ ἐπὶ πιστώσει ἢ προσποριζόμενοι τὸ ἀντίτιμον τῆς ἀγορᾶς διὰ δανείου ἀπὸ τῆς Τράπεζας. Οὐδ' εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῆ ἄλλως ἢ ὑπερβολικῆ ζήτησις δανείων καὶ δὴ μεγάλου ποσοῦ ἐν μέσῳ ἀκόμη καὶ τῆς καλλιτέρας τῶν ἐσοδειῶν, καθότι τὰ διὰ πραγματικῆς γεωργικῆς ἀνάγκης ζητούμενα δάνεια, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ εἴδους τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων κατ' ἄτομον ἢ οἰκογένειαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερβαίνωσι τὸ ποσὸν 300—400 δραχμῶν κατ' ἀνώτατον ὅρον, δεδομένου ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο ἐπαρκεῖ διὰ τὴν καλλιέργειαν ἀγροτικοῦ κτήματος. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι αἱ γεωργικαὶ Τράπεζαι αἱ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀγροτικῆς περιουσίας ἀποβλέπουσι καὶ ταύτην ἐνισχύουσαι διαθέτουσι πάντοτε μικρὰ δάνεια κατὰ κεφαλὴν ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ καὶ ὑπὸ βραχείας προθεσμίας κατὰ χρεωλυτικὴν κλίμακα, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι τὸ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐτησίως ἀνακουμένης καλλιέργειας τῶν γαιῶν ἀπαιτούμενον κεφάλαιον δὲν εἶναι μέγα, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἡ ἐξόφλησις τῶν τοιούτων δανείων καθίσταται εὐχερεστερά καλυπτομένη ὑπὸ τῆς παραγωγῆς καὶ δὲ δεσμεύει οικονομικῶς τοὺς γεωργούς. Καὶ παρ' ἡμῖν παρετηρήθη ὅτι τὰ μικρὰ δάνεια ἐξοφλοῦνται εὐκόλως καὶ σχεδὸν ἐνημέρως, ἐνῶ τὰ μεγάλα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ πολλαπλασιάσωσι τὰ καθυστερούμενα χρεωλύσια καὶ νὰ καταλήξωσι συνθέςτατα εἰς κεφάλαια ληξιπρόθεσμα τριῶν καὶ τεσσάρων ἐτῶν διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁποίων ἡ γεωργικὴ πρόσδοδος οὐδόλως ἐξαρκεῖ.

Τί συμβαίνει ὅμως παρ' ἡμῖν; Ὁ γεωργὸς ὅστις εἶχεν ἤδη τὴν μικρὰν αὐτοῦ περιουσίαν τὴν ἡμικατεστραμμένην ἴσως, βεβαρυμένην διὰ χρεῶν οὐχὶ μεγάλων, δὲν ἐφρόντισεν ἄμικτῶν συστάσει τοῦ εὐεργετικοῦ ἰδρύματος τοῦ Κοινῶν. Ταμείου, νὰ ἐπιωφεληθῆ δανειζόμενος μικρὸν ποσὸν πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς καὶ ἀπόδοσιν προσόδου δυναμένης νὰ καλύψῃ τὰ τυχόν ὑπάρχοντα οικονομικὰ βάρη, ἀλλὰ παρεσύρθη εἰς τὸν πεπλανημένον οικονομικὸν συλλογισμόν τῆς καλλιτερεύσεως τῆς θέσεώς του διὰ προσαυξήσεως τῶν κτήσεών του ἐπὶ πιστώσει ἢ διὰ δανείων. Ἐπεδόθη ἄμικτῶν ἀποκαταστάσει τοῦ τόπου ἀκάθεκτος εἰς τὴν ἀγορὰν ὀθωμανικῶν περιουσιῶν ἐπὶ νομιζομένη εὐτελεῖ τιμῇ, δανειζόμενος ἐπὶ τούτῳ καὶ ὑποθηκεύων οὐ μόνον τὴν προτέραν αὐτοῦ περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀγοραζομένην πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἀντιτίμου. Ἄλλ' αἱ δύο χεῖρες αἴτινες

ἐκαλλιέργουν ἕως χθές τὴν μικρὰν καὶ μόλις ἐπαρκοῦσαν διὰ τὰ ὑπάρχοντα βάρη περιουσίαν, αὐτὰ διατίθενται καὶ πάλιν διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς πολλαπλασιασθείσης τοιαύτης, τὸ ἐν καὶ μόνον ἄροτρον τὸ ἀτελές ἄλλως τε τῆς χθές πρέπει νὰ διέλθῃ καὶ διὰ τῶν νέων ἀγρῶν καὶ ἡ αὐτὴ ἀτελής ἐλαιοθλιπτικὴ μηχανὴ τοῦ γείτονος συνήθως· ἢ τοῦ ἀπομεμακρυσμένου ἐργοστασίου προῶρισται νὰ παραδώσῃ τῷ γεωργῷ τὸ μετὰ τὴν παρακράτησιν προϊόν τοῦ ἐλαίου. Εἶναι πασίδηλον ὅτι ὑπὸ τοιαύτα, συνθήκας ἐπακολουθεῖ στασιμότης τῆς παραγωγῆς καὶ ἀποδόσεως, ὅτι αἱ πρόσοδοι τοῦ κτήματος δὲν ἐπαρκοῦν ὅπως καλύψωσι τὰ χρέη δι' ὧν βαρύνεται, τοῦτο δὲ καθιστᾷ τοὺς ἐξαγοράσαντας τὸν ἐπιζήτητον τίτλον τοῦ **νοικοκύρη** διὰ λ)σμὸν προσωρινὸν ἴσως δὲ καὶ τελειωτικὸν τῶν Τραπεζῶν κακοπίστους, νεκρομένης οὕτω τῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν κεφαλαίων. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἡ βαθμιαία ἔστω καὶ ἀτελής καλλιέργεια τῶν ἀγοραζομένων περιουσιῶν δύναται διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου νὰ καταστήσῃ ταῦτα προσοδοφόροις εἰς βαθμὸν ἐπαρκοῦντα διὰ τὸ ἀντίκρουσμα τῶν ἀναληφθέντων βαρῶν, ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἂν συμβῇ, θὰ συμβῇ μετὰ πενταετίαν καὶ πλέον ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς, ὁπότε τὸ εὐεργέτημα τοῦ τοκοχρεωλυτικοῦ δανεισμοῦ ἐκηδενίζεται ἕνεκα τῆς συσσωρεύσεως πολλῶν τοκοχρεωλύτρων καὶ τῆς ἀθρόας ἀπαιτήσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν.

Ἄλλ' ἐν δὲν ἐννοήσῃ ὁ γεωργὸς τὸ σφαλερὸν τῆς τοιαύτης πλουτοπαρᾶγωγου τάσεώς του ἢ δὲν ληφθῶσι μέτρα περιοριστικὰ ταύτης καὶ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ἢ κατὰστασις αὕτη, τὸ Κοινοφελὲς Ταμεῖον ἐξυπηρετοῦν λελθότως τοιοῦτον σκοπὸν, οὐ μόνον ἐξέρχεται τοῦ καλῶς ἐννοουμένου προορισμοῦ του, ἀλλὰ καὶ ἄγεται πρὸς μέλλον κινδυνώδες προοριζόμενον ἴσως νὰ καταστῇ ἡμέραν τινα μέγας κτηματίας ἢ μᾶλλον μέγας ἀγοραστῆς ὀθωμανικῶν περιουσιῶν, ἐκπατρίζον τὰ κεφάλαιά του ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ τόπου.

Ὅταν νομοθετικῶς ὀρίσθῃ ὡς ἀνώτατον ὄριον τοῦ ποσοῦ ὅπερ θὰ δανείξῃ τὸ Κοινοφελὲς Ταμεῖον εἰς τοὺς γεωργοὺς δρ 500, φρονῶ ὅτι τὸ κακὸν θὰ μετριασθῇ αἰσθητῶς, καθόσον ὁ σκεπτόμενος νὰ ἀγοράσῃ διὰ δανείου κτηματικὴν περιουσίαν θὰ προσκρούσῃ πρὸ τῆς ἀδυναμίας τοῦ προσπορισμοῦ μεγάλου κεφαλαίου, καὶ θὰ καταφεύγῃ εἰς τὸ Κατὰσθημα οἱ ἔχοντες πρᾶγματι γεωργικὰς ἀνάγκας, ἐκπληρουμένου οὕτω τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη βᾶσις θὰ διευκολύνῃ πολὺ καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν κεφαλαίων τοῦ Κατὰσθηματος, διότι αἱ μικρὰ χρεωλυτικὰ δόσεις, ἃς θὰ συνεπάγωνται μικρὰ δάνεια θὰ ἐξοφλῶνται εὐκολώτερον καὶ δὲν θὰ δεσμεύονται τι κεφάλαια εἰς ὠρισμένας χεῖρας ἀλλὰ θὰ διοχετεύωνται συνεχῶς καὶ ἀκωλύτως ὅπου παρίσταται ἀνάγκη.

Εἶναι ἐξ ἄλλου ἀνάγκη νὰ ἐθισθῇ ὁ γεωργὸς εἰς τὴν τακτικὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων του καταβάλλον κανονικῶς τὰς δόσεις του πρὸς ὄφελος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ Κατὰσθηματος, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο δύναται νὰ ἐπιφέρῃ μόνη ἡ αὐστηρότης τοῦ Κα-

ταστήματος περί τὴν εἰσπραξίν τῶν καθυστερουμένων δόσεων. Καθόσον ἐν σήμερον αἱ στελλόμεναι ἰδιαίτεροι προσκλήσεις δὲν ἔχουν καμμίαν σημασίαν τῷ λόγῳ ὅτι δὲν παρακολουθοῦνται ὑπὸ τῆς ἀπειλουμένης ἐκτελέσεως, αὗται θὰ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς δικαστικὴν ἐνέργειαν ὅταν ὁ γεωργὸς πεισθῇ ὅτι ἀπαραιτήτως προπαρασκευάζουσι ταύτην καὶ θὰ σπεύδῃ νὰ προλάβῃ τὴν ἐπιζημίαν δι' αὐτὸν συνέχειν ταύτης. Καὶ ἂν σήμερον ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον τὸ Κατάστημα θάινει ἡρέμα εἰς τὴν δικαστικὴν ἐνέργειαν εἶναι ἡ διαμαρτυρία καὶ ὁ θόρυβος ὅστις ἐγείρεται κατ' αὐτοῦ περὶ δῆθεν πλουτισμοῦ τῶν δικηγόρων του, ὅταν νομοθετηθῇ ἡ διάταξις περὶ νομικοῦ συμβούλου τοῦ Καταστήματος ἢν ἀνέγραφα ἐν τῷ ὑποβληθέντι ὑμῖν, Κύριε Σύμβουλε, νομοσχεδίῳ μου, θὰ χωρήσῃ τοῦτο καιονικῶς καὶ ἐπὶ ὀλιγωτέρα ὁμολογουμένως τῶν ὀφειλετῶν του ζημίᾳ εἰς τὴν καταδίωξιν αὐτῶν καὶ θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν τῷ προορισμῷ του τροχίαν.

Ἄλλὰ καὶ τὰ δάνεια ἐπὶ ἐγγυήσει καὶ τὰ βιομηχανικὰ τοιαῦτα πρέπει νὰ καταργηθῶσι, καὶ περὶ τούτων λαμβάνω πρόνοιαν ἐν τῷ νομοσχεδίῳ μου, καθόσον ὁ μὲν θεσμὸς ἐφ' οὗ βασίζονται τὰ πρῶτα κατεδείχθη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ Καταστήματος, τῶν τοιούτων δανείων προσαρμοζομένων μᾶλλον εἰς τὰς ἐργασίας ἐμπορικῆς Τραπεζῆς, τοῦ δὲ θεσμοῦ τῶν βιομηχανικῶν δανείων γίνεται συνηθέστατα καταδολίευσις καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα βιομηχανικοῦ δανείου ἐπιτυγχάνεται ὁ δανεισμὸς ποσοῦ πολλῶν χιλιάδων δραχμῶν πρὸς ἐξόφλησιν χρῶν καὶ ἀγορὰν περιουσιῶν μᾶλλον χρησιμοποιουμένων, παρὰ πρὸς ἐπιχειρήσεις γεωργικῶν βιομηχανιῶν.

Ἐν γένει δέ, Κύριε Σύμβουλε, τολμῶ εἰπεῖν ὅτι ἂν ὁ Ὄργανισμὸς τοῦ Καταστήματος μεταρρυθμισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑποβληθέντος ὑμῖν νομοσχεδίου, τὸ ἔδρυμα θὰ κατοποιηθῇ καὶ ὑπὸ ἔποψιν σκοποῦ, καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας εἰς βαθμὸν ὅστις θὰ ἀναδιβάσῃ αὐτὸ εἰς περιωπὴν τελείας καὶ ἀποτελεσματικῆς λειτουργούσης γεωργικῆς Τραπεζῆς.

Μετὰ τὰ ἐκτεθέντα, Κύριε Σύμβουλε, φρονῶ ὅτι δικαιολογεῖται τελείως ἡ δικαστικὴ καταδίωξις τῶν ὀλιγορησάντων ὀφειλετῶν ἡμῶν κατὰ τὴν παρούσαν εὐφορον περίοδον, τοσοῦτα μᾶλλον καθόσον ἡ ἐπίεικεια τοῦ Καταστήματος δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν ὡς ὑποχώρησις, τάσσομαι ὅμως ἐν πάσῃ περιπτώσει ὑπὸ τὰς διαταγὰς ὑμῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Χανία 28 Φεβρουαρίου 1908.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Γεν. Διευθυντὴς

Ι. Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

801
28/28

